

โหราศาสตร์เมียนมา: การเดินทางจากเมียนมาสู่ประเทศไทย*

MYANMAR ASTROLOGY: A JOURNEY FROM MYANMAR
TO THAILAND

ณัฐชุลิกา จันทะโพธิ์ และ รัตมณี พรหมมีต

Nanchulika Chantapho and Ratmanee Prommued

นิสิตระดับปริญญาตรีหลักสูตรพหุศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Undergraduate Students, B.A. (Myanmar Studies), Faculty of Humanities, Naresuan University

E-mail: nanchulikachan@gmail.com and ratmanee99ratmanee@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำรงอยู่ของโหราศาสตร์เมียนมาในสังคมเมียนมา และอิทธิพลของโหราศาสตร์เมียนมาที่ส่งผลต่อความเชื่อข้ามพรมแดนระหว่างเมียนมากับไทย เป็นการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผู้วิจัยใช้เอกสารและตัวบทที่เกี่ยวข้องเป็นเครื่องมือในการศึกษา ใช้การสร้างความเป็นบ้านข้ามแดนกับการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณเป็นกรอบแนวคิด และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า ความเชื่อโหราศาสตร์เมียนมามีอิทธิพลต่อสังคมเมียนมานับตั้งแต่ยุคจารีตจนถึงปัจจุบัน โดยผู้นำการปกครองของเมียนมาในแต่ละยุคต่างนำความเชื่อโหราศาสตร์มาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความชอบธรรม และกำหนดทิศทางของประเทศแตกต่างกันออกไป ขณะเดียวกันความเชื่อในโหราศาสตร์เมียนมามีลักษณะของการก้าวข้ามเส้นเขตแดนไปมาระหว่างไทยกับเมียนมา โดย “หมอดูอู๋ตี” หรือ “ตอว์ ซเว ซเว วิงน์” ผู้ใช้การกระชิบจากสิ่งลึกลับในการทำนาย สื่อไทยได้ผลิตซ้ำตัวตนของเธอ จนผลักดันให้ผู้ใช้บริการชาวไทยเข้าไปท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในเมียนมา ปรากฏการณ์ที่น่าสนใจคือบริษัท DTAC ในประเทศไทย เลือกใช้ “หมอดูชานซานโบ” เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการโฆษณาผลิตภัณฑ์ เขาถือเป็นผู้ใช้โหราศาสตร์ในรูปแบบเมียนมาในการทำนาย และถือเป็นปัญญาชนที่เคยต้องโทษจากการต่อต้านรัฐบาลทหาร สอดคล้องกับแรงงานเมียนมาในไทยส่วนใหญ่ที่การต่อต้านรัฐบาลทหารเมียนมาพร้อม ๆ กับการพยายามเติมเต็มความเป็นสังคมบ้านแบบเมียนมาบนพื้นที่สังคมไทย ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างหมอดูกับผู้ใช้บริการอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการรับรู้ตัวตนวิธีการในการทำนาย และอุดมการณ์ทางการเมืองของหมอดูเป็นสำคัญ

คำสำคัญ: โหราศาสตร์; ประเทศเมียนมา; ประเทศไทย; การข้ามแดน

* Received January 3, 2023; Revised February 20, 2023; Accepted February 20, 2023

ABSTRACT

This article research is a study in the existence of astrology in Myanmar society and its influence on border crossings between Myanmar and Thailand. The research methodology was a descriptive analysis research. Document research and textual analysis are the key methods employed in this study and was analyzed by content analysis technique, within the frameworks of transboundary home-making and spiritual tourism. The findings of the study show that beliefs in Myanmar astrology have been influencing Myanmar society since the traditional period and continue to do so in modern-day life. Leaders of Myanmar in each epoch adopted astrology-related beliefs as devices to establish and maintain their legitimacy, as well as to rule the country in diverse ways. In addition, Myanmar's astrology has been popularized in Thailand by way of an established fortune teller named Daw Swe Swe Win, known as ET. She used a whispering technique to convey the mystery in telling fortunes. Her well-respected method was acknowledged and covered by Thai media, which raised her popularity and cultural influence. This has created a surge in spiritual tourism in Myanmar by Thai people. Further demonstrating this spiritual phenomenon is the use of San Zarni Bo, another celebrity fortune teller, in the advertising campaigns of DTAC (telecommunication firm in Thailand) to marketize its products and services. San Zarni Bo is counted as one of the intellectuals who was punished as a dissident of the Myanmar military. His ideology lies in accordance with and is sympathetic to Myanmar migrant workers in Thailand, whose standing point is against the Myanmar regime. The use of fortune tellers as part of this marketing strategy has contributed to a sense of home among the Myanmar migrants living in Thailand. The synthesis of Myanmar fortune telling and Thai commercial activities creates a unique conduit for Myanmar political ideology to be subtly transmitted and for migrant life to be enriched through the popularization and adoption of their native cultural traditions.

Keywords; Astrology; Myanmar; Thailand; Border crossing

บทนำ

ในประเทศเมียนมามีความเชื่อที่หลากหลายทั้งความเชื่อเรื่องศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม ความเชื่อเรื่องนัต และหนึ่งในความเชื่อที่น่าสนใจ คือ ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์อันเป็นความเชื่อที่ดำรงอยู่ในประเทศเมียนมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ถือเป็นความเชื่อที่มีบทบาทต่อวิถีชีวิต การดำรงชีวิต และประเพณีวัฒนธรรมในประเทศเมียนมาพบเห็นได้จากบริเวณรอบ ๆ เจดีย์ริมทางเท้า รวมถึงริมทางรถไฟนั้นจะล้อมรอบไปด้วยสำนักหมอดูที่คอยให้บริการกับประชาชน อีกทั้งเหล่าบรรดาผู้นำ

ประเทศเมียนมายังได้หยิบยกนำความเชื่อโหราศาสตร์เข้ามามีส่วนร่วมช่วยในการตัดสินใจเรื่องระดับประเทศ เช่น การย้ายเมืองหลวง การเปลี่ยนธงชาติ และการเปลี่ยนธนบัตร เป็นต้น นอกจากนี้ยังเห็นได้จากหนังสือโหราศาสตร์ที่มีขายอย่างดาษดื่นในสังคมเมียนมาซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นเครื่องยืนยันถึงความนิยมของโหราศาสตร์อย่างแพร่หลายในประเทศเมียนมา

อย่างไรก็ดี ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์เมียนมาไม่ได้จำกัดอยู่แค่ชาวเมียนมาที่อาศัยอยู่ในประเทศเมียนมาเท่านั้นแต่ความเชื่อโหราศาสตร์เมียนมายังเป็นที่สนใจของคนไทยบางส่วน และคนไทยเหล่านี้ได้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของความเชื่อโหราศาสตร์เมียนมาในประเทศเมียนมา โดยเห็นได้จากบรรดาชนชั้นนำของประเทศไทยต่างลงทุนเดินทางไปยังประเทศเมียนมา เช่น นักธุรกิจ ดารา และนักการเมือง เพื่อดูดวงกับหมอดูชื่อดังของประเทศเมียนมาจนเกิดเป็นกระแส และมีการลงทุนต่อยอดเป็นธุรกิจการนำคนไทยเข้าไปดูดวงพร้อม ๆ กับการแสวงบุญในประเทศเมียนมา

หากย้อนกลับมาในประเทศไทยปัจจุบันมีแรงงานเมียนมาที่เข้ามาทำงานมากกว่าล้านคนซึ่งมีสาเหตุมาจากปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ และปัญหาทางด้านการเมืองภายในประเทศเมียนมานอกจากนั้นปัจจัยภายในประเทศไทยยังส่งเสริมต่อการย้ายถิ่นของแรงงานเมียนมา แต่อย่างไรก็ดีการที่แรงงานเมียนมาข้ามพรมแดนมาทำงานในประเทศไทยพวกเขาเหล่านี้ไม่ได้นำมาเพียงแค่ร่างกายเพื่อใช้แรงงานเท่านั้น แต่พวกเขายังนำพาความเชื่อ วัฒนธรรม ภาษา และพยายามสร้างความเป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ บนแผ่นดินไทย

จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งการดำรงอยู่ของโหราศาสตร์เมียนมาในประเทศเมียนมา การหลั่งไหลเข้าไปดูดวงของชาวไทยในประเทศเมียนมา และงานศึกษาที่เขียนให้เห็นถึงความพยายามของแรงงานเมียนมาในการสร้างความเป็นบ้านบนพื้นที่ประเทศไทย งานศึกษาชิ้นนี้จึงมีความสนใจที่จะศึกษาศึกษาการดำรงอยู่ของโหราศาสตร์ในประเทศเมียนมา และการข้ามพรมแดนของโหราศาสตร์เมียนมาระหว่างพื้นที่ประเทศไทย และประเทศเมียนมา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำรงอยู่ของโหราศาสตร์ในประเทศเมียนมา
2. เพื่อศึกษาการข้ามพรมแดนของชาวไทยที่เข้าไปใช้บริการโหราศาสตร์ในประเทศเมียนมา
3. เพื่อศึกษาการเข้ามาของโหราศาสตร์เมียนมาในประเทศไทย

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้เอกสารและตัวบทที่เกี่ยวข้องเป็นเครื่องมือในการศึกษา และใช้กรอบแนวคิดการทอ่งเทียวยเชิงจิตวิญญาณกับการสร้างความเป็นบ้านข้ามแดนเป็นกรอบในการวิเคราะห์

วิธีการรวบรวมข้อมูล

ศึกษา และค้นคว้าเอกสารทางวิชาการ ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโหราศาสตร์เมียนมาทั้งในประเทศเมียนมา และประเทศไทย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ประมวลข้อมูลที่ได้จากการรวบรวม แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อให้เห็นพลวัตของโหราศาสตร์เมียนมา โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Contents analysis)

สรุปผลการศึกษา

1. การดำรงอยู่ของโหราศาสตร์ในประเทศเมียนมา : การก่อตัว การเปลี่ยนแปลง และพลวัตของโหราศาสตร์เมียนมาตั้งแต่ยุคจารีตจนถึงยุคเอกราช

ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์เมียนมามีต้นกำเนิดมาจากประเทศอินเดีย พบหลักฐานว่า ศาสนิกชนของศาสนาพราหมณ์เป็นผู้นำความเชื่อโหราศาสตร์จากประเทศอินเดียเข้ามายังประเทศเมียนมา ซึ่งเข้ามาในรูปแบบของตำราที่มีชื่อว่า “ตำราโหราศาสตร์” โดยเริ่มเข้ามาตั้งแต่ยุค

ในยุคจารีตความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ถูกผูกติดกับชนชั้นกษัตริย์ โดยกษัตริย์ใช้ความเชื่อโหราศาสตร์เป็นเครื่องมือในการสร้างความชอบธรรมให้กับตน โดยกษัตริย์มักจะเชื่อกำทำนาย และคำแนะนำของโหร เนื่องจากในช่วงเวลาดังกล่าวความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ยังไม่ถูกพัฒนา แม้กษัตริย์จำนวนมากจะใช้โหราศาสตร์เป็นเครื่องมือในการปกครองประชาชน แต่กษัตริย์เมียนมาบางองค์ยังมีท่าทีในการล้มล้างความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์โดยเห็นได้จากสมัยพระเจ้าธรรมเจดีย์ ขึ้นครองราชย์อาณาจักรแห่งกรุงหงสาวดี พระองค์ได้ปราบปรามพระสงฆ์ที่ศึกษาวิชาโหราศาสตร์ เพื่อให้พุทธเป็นพุทธบริสุทธิ์ ถือว่าเป็นยุคสมัยที่พยายามถอยห่างจากศาสนาพราหมณ์ แต่ไม่สามารถกระทำสำเร็จโดยเห็นได้จากในยุคคองบองในสมัยพระเจ้าอลองพญา ที่มีเลตเว นอระธา เป็นโหราจารย์ประจำตัวเขามีอิทธิพลต่อพระองค์เป็นอย่างมากโดยเขาทำหน้าที่ค้นหาฤกษ์ยามมงคลเพื่อเสริมบารมี และสร้างความชอบธรรมในการปกครองให้แก่พระองค์เอง เนื่องจากพระเจ้าอลองพญาไม่ได้มีเชื้อสายเป็นกษัตริย์ ต่อมาในสมัยพระเจ้ามิงดงก็ยังมีให้นำโหราศาสตร์มาใช้ในเรื่องเกี่ยวกับการย้ายเมืองหลวงจากเมืองอมรปุระไปเมืองมณฑลเลยเนื่องจากโหรทำนายว่าหากย้ายเมืองหลวงจะเป็นมงคลซึ่งเมื่อเมียนมาตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษ จากนั้นอังกฤษได้เข้ามามีบทบาทและอำนาจบนแผ่นดินเมียนมาเป็นอย่างมากได้มีการเปลี่ยนแปลงระบบต่าง ๆ ในประเทศเมียนมาในทั้งระบบเศรษฐกิจ

ระบบการศาล รวมถึงระบบการศึกษา อีกทั้งอังกฤษยังพยายามปลูกฝังชุดความรู้แบบตะวันตกให้แก่ชาวเมียนมา จะเห็นได้ว่าอังกฤษพยายามเปลี่ยนความเชื่อ และสังคมของชาวเมียนมาให้เป็นสังคมสมัยใหม่ เพื่อให้ตอบรับกับระบบทุนนิยม ไม่เพียงเท่านั้นอังกฤษยังเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองของประเทศเมียนมา โดยได้ถอดถอนระบบกษัตริย์ออกจากโครงสร้างทางสังคมของประเทศเมียนมา ส่งผลให้ความเชื่อโหราศาสตร์ที่ผูกติดอยู่กับกษัตริย์มีบทบาทลดลงซึ่งอาจสันนิษฐานได้ว่า โหรที่เคยอยู่ในวังต้องไปใช้ชีวิตอยู่ตามบ้านเรือน เนื่องจากโหรไม่ได้มีที่ตั้งศาสนสถานเหมือนกับพระทำให้โหรลดฐานะของตนลงจาก

โหราหลวงที่เคยอาศัยอยู่ในวัง มีอำนาจในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกษัตริย์เปลี่ยนแปลงเป็นหมอดูที่นำวิชาโหราศาสตร์มาทำนายดวงให้กับประชาชนทั่วไป เพื่อแลกกับเงินตรา ยุคนี้เป็นยุคที่โหราศาสตร์เข้าถึงประชาชนมากขึ้น ทว่าโหราศาสตร์ยังถูกใช้เป็นเครื่องมือในการปลุกระดมมวลชนเพื่อต่อต้านเจ้าอาณานิคมอังกฤษ ดังกรณีของ ชยาซาน ผู้ที่ใช้ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ปลุกระดมมวลชนจำนวนมากในการต่อต้านอาณานิคมอังกฤษ

หากมองย้อนกลับไปในยุคอาณานิคมความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ถูกลดบทบาทลงอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากอังกฤษไม่เห็นความสำคัญของการใช้ความเชื่อโหราศาสตร์ในการสร้างความชอบธรรมให้กับอังกฤษเอง ไม่เพียงเท่านั้นความเชื่อเหล่านี้ยังถูกทอดทิ้งให้เป็นแค่เพียงความเชื่อเก่า คร่ำครึ ที่ถูกมองว่าเป็นความเชื่อมงาย แต่ทว่าเมื่อมองกลับมายังยุคเอกราช โหราศาสตร์กลับมีบทบาทต่อผู้นำประเทศหรือคนในประเทศเมียนมาเป็นอย่างมาก โดยผู้นำสูงสุดในยุคเอกราชต่างได้กลับไปดึงเอาความเชื่อดั้งเดิมในยุคจารีตเข้ามาปกครองคนในประเทศตลอดมา ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองเป็นรูปแบบใด

อูนุ นายกรัฐมนตรีคนแรกของประเทศเมียนมาหลังจากได้รับเอกราช เขาได้ใช้อำนาจรัฐที่ตนมีอยู่รื้อฟื้นความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์กลับมาใช้ในการบริหารประเทศ เห็นได้จากกรณีการกำหนดวัน และเวลาในการมอบเอกราช หลังจากที่นายพลเนวินยึดอำนาจจากอูนุเขายังนำความเชื่อโหราศาสตร์มาเป็นตัวช่วยในการออกนโยบายต่างๆ เช่น การสั่งให้เปลี่ยนการขับรถของคนในประเทศเมียนมา จากขับรถชิดเลนซ้ายเปลี่ยนไปเป็นขับรถชิดเลนขวา ต่อมาในปี พ.ศ. 2530 นายพลเนวินออกนโยบายยกเลิกธนบัตร 25 35 75 และ 100 จี๊ดที่เพิ่งออกใช้ใหม่แล้วเปลี่ยนเป็นธนบัตร 45 กับ 90 จี๊ด เนื่องจากหมอดูทำนายว่า เลข 9 เป็นเลขมงคลของนายพลเนวิน และเชื่อว่าหากเปลี่ยนธนบัตรนายพลเนวินจะมีอายุยืนถึง 90 ปี

นอกจากการยืนยันถึงการเรียกคืนความเชื่อดั้งเดิมมารับใช้ผู้นำเผด็จการอย่างนายพลเนวินแล้วยังมีพลเอกอาวุโสตานฉ่วยที่ได้นำความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์มาประกอบสร้างกับความเชื่อของตน เพื่อตัดสินใจในเหตุการณ์ระดับประเทศต่างๆ เห็นได้จากในปี ค.ศ. 2005 พลเอกอาวุโสตานฉ่วยได้สั่งย้ายเมืองหลวงจากเมืองย่างกุ้งไปยังเมืองเนปิดอว์ซึ่งหนึ่งในปัจจัยที่สำคัญของการตัดสินใจย้ายเมืองหลวงคือ ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์นอกจากนั้นเขายังได้นำศาสตร์ของตัวเลขทางโหราศาสตร์มากำหนดฤกษ์ยามในการย้ายข้าราชการออกจากเมืองย่างกุ้ง โดยได้ย้ายข้าราชการเมื่อเวลา 06.37 น. เมื่อวันที่ 11 เดือน 11 ปี ค.ศ. 2005 โดยรถบรรทุกจากหน่วยงานทหารจำนวน 1,100 คัน ได้เคลื่อนย้ายวัสดุอุปกรณ์ตลอดจนกลุ่มข้าราชการพลเรือนจำนวน 11 กอง และข้าราชการทหารอีก 11 กอง มุ่งตรงสู่เมืองบิ๊งมะนา เนื่องจากเลข 6 และเลข 11 คือเลขนำโชคและเป็นเลขมงคลที่สัมพันธ์กับดวงเมืองของราชธานีแห่งใหม่ รวมถึงการเปลี่ยนธงชาติเมียนมาในวันที่ 21 ตุลาคม ค.ศ. 2010 โดยใช้เวลา 15.00 น. ชักธงขึ้นสู่ยอดเสาที่เมืองเนปิดอว์ (1 + 5 = 6) และในเวลา 15.33 น.ของวันเดียวกันนั้น ได้ชักธงขึ้นสู่ยอดเสาที่อาคารศาลาว่าการนครย่างกุ้ง (3 + 3 = 6) โดยเหตุนี้ได้รับคำแนะนำจากหมอดู

2. โหราศาสตร์กับวิถีชีวิตของคนเมียนมาในปัจจุบัน

ในยุคปัจจุบัน ความรู้ และเทคโนโลยีได้เจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องจนความเชื่อเสมือนไร้ตัวตนบนโลกสมัยใหม่ แต่ในขณะเดียวกันความเจริญก้าวหน้าที่เกิดขึ้นกลับไม่สามารถทำให้อาณาเขตของหลาย

คนมีความมั่นคง และมีความแน่นอนได้ ซึ่งคนในยุคสมัยนี้จึงหันหน้าความเชื่อโหราศาสตร์มากขึ้น เพื่อหาความแน่นอนบนความไม่แน่นอน เช่นเดียวกับชาวเมียนมาที่พยายามนำความเชื่อโหราศาสตร์เข้ามาอยู่ในชีวิตประจำวัน

ชาวเมียนมาจึงนำความเชื่อโหราศาสตร์มาปรับใช้ในวิถีชีวิตได้อย่างกลมกลืน อาทิเช่น การคำนวณวันเกิด การตั้งชื่อคน และการดูฤกษ์งานแต่งงาน อีกทั้งความเชื่อโหราศาสตร์นี้ยังมีในรูปแบบของการทำนายที่ได้ผลทำนายจากหมอดูโดยตรง ซึ่งสถานที่ตั้งของหมอดูเหล่านี้จะมีที่ตั้งติดกับบริเวณที่มีคนพลุกพล่าน เช่น ริมหาดท่า ริมหาดรถไฟ และรอบเจดีย์ นอกจากนี้ภาคอุตสาหกรรมเครือข่ายมือถือในประเทศเมียนมานำความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์มาเป็นเครื่องมือในการโฆษณาสินค้าเพื่อเพิ่มยอดขายให้แก่บริษัท เช่น บริษัท Ooredoo, Telenor รวมถึง MPT

ในปัจจุบันความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ดำรงอยู่ที่ทุกอนุของประเทศไทยเมียนมา ส่งผลให้หมอดูผู้ที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างโหราศาสตร์กับผู้ที่มีความเชื่อโหราศาสตร์กระจายทั่วทั้งดินแดนเมียนมา อย่างไรก็ตามกลางหมอดูที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยเมียนมา หมอดูอีที และหมอดูซานซานโบได้ปรากฏกายอย่างโดดเด่นขึ้นมาบนความหลากหลายของเหล่าผู้ที่เชี่ยวชาญทางศาสตร์ของโหราศาสตร์

โดยหมอดูอีที เป็นที่รู้จักทั้งใน และนอกประเทศเมียนมาประวัติของหมอดูอีทีถูกนำเสนอผ่านน้องสาวของเธอความว่า เส้นทางชีวิตการเป็นหมอดูของอีที เริ่มมาจากการหยั่งรู้เรื่องในอนาคตได้ตั้งแต่เด็ก ๆ เมื่อโตขึ้นเธอก็ได้เข้าสู่วงการหมอดูอย่างเต็มตัวโดยขั้นตอนในการทำนายนั้นหมอดูอีทีจะเป็นผู้ทำนาย และยังมีมะตีตี ผู้เป็นน้องสาวเป็นผู้คอยแปลสารระหว่างหมอดูอีทีกับลูกค้าที่ไปใช้บริการ เนื่องจากหมอดูอีทีสูญเสียการพูด และสูญเสียการได้ยินโดยวิธีการดูดวงของหมอดูอีทีนั้นไม่มีหลักการทางโหราศาสตร์ เพราะหมอดูอีทีทำนายจากการบอกกล่าวของผู้ที่เชื่อว่าเป็นแม่ตั้งแต่ชาติปางก่อน ส่วนอัตราค่าดูดวงนั้นเริ่มต้นที่ 1,700,000 จ๊ิต และกลุ่มลูกค้าคนเมียนมาที่นิยมดูดวงกับหมอดูอีทีคือ ผู้นำรัฐบาลเผด็จการทหารเมียนมา

ด้านหมอดูซานซานโบ ผู้ซึ่งใช้ลายนิ้วมือในการพยากรณ์ให้กับลูกค้าอย่างมีหลักการ และเหตุผลตามหลักโหราศาสตร์เมียนมา ซานซานโบมีความสนใจเรื่องการเมือง ในอดีตเขาได้เข้าร่วมเคลื่อนไหวทางการเมืองจนถูกจับกุมเข้าคุกถึง 3 ครั้ง ในขณะที่ถูกจองจำอยู่ในคุก เขาได้เริ่มศึกษาและฝึกฝนวิชาโหราศาสตร์ หลังออกมาจากคุก ซานซานโบเริ่มต้นธุรกิจการเป็นหมอดูอย่างจริงจัง ขณะเดียวกันก็ยังเข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (NLD) ซานซานโบเริ่มมีชื่อเสียงจากการเป็นนักเขียนหนังสือเกี่ยวกับวิชาโหราศาสตร์ทั้งหมด 24 เล่ม อีกทั้งยังพยากรณ์ดวงชะตาทางรายการวิทยุรายวัน และทางรายการโทรทัศน์อีกหลายรายการ ต่อมาในปี ค.ศ. 1997 เขาได้รับรางวัล International Man of the Year award in Astrology and Palmistry ซึ่งจัดโดย International Biographical Centre เมืองเคมบริดจ์ ประเทศอังกฤษ ค่าใช้จ่ายในการดูดวงกับซานซานโบ สำหรับคนเมียนมาจะมีค่าดูดวงอยู่ที่ประมาณ 10,000 – 50,000 จ๊ิต ราคาจะขึ้นอยู่กับรายละเอียดในการดู แต่สำหรับคนต่างชาติ จะมีราคาประมาณ 94,000 จ๊ิต แต่ทว่าหมอดูทั้งสองกลับมีลักษณะที่แตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญ ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงความแตกต่างของที่เชี่ยวชาญทางศาสตร์ของโหราศาสตร์ (หมอดู)

ลักษณะ \ หมอดู	หมอดูอิที	หมอดูชานซานิโบ
การศึกษา	ระดับชั้นประถม 4	ระดับปริญญาตรี
หลักการดูดวง	ไสยศาสตร์	ดูลายนิ้วมือ, วัน เดือน ปีเกิด, ตัวเลข
การสร้างตัวตนบนอาชีพหมอดู	ผู้มีญาณบารมี	ผู้ที่เป็นปัญญาชน
กลุ่มลูกค้า	ผู้นำทหาร	ผู้ที่มีทิศทางทางการเมืองต่อต้านเผด็จการทหาร

หมอดูอิทีที่มีการศึกษาที่ระดับชั้นประถม 4 เธอสร้างตัวตนบนอาชีพหมอดูขึ้นมาในรูปแบบของผู้ที่มีญาณ บารมี และเป็นผู้วิเศษ โดยใช้ความศักดิ์สิทธิ์จากผู้ที่เชื่อว่าเป็นแม่ตั้งแต่ชาติปางก่อนมาเป็นหลักในการดูดวงเพื่อประกอบการทำนาย ซึ่งสามารถทำให้คนเชื่อในรูปแบบของโหราศาสตร์ที่กึ่งไปในทางไสยศาสตร์ เพราะหมอดูอิทีไม่ได้ใช้หลักการทางโหราศาสตร์ในการทำนาย เธอมีลูกค้าเข้ามาเพื่อรอใช้บริการทางโหราศาสตร์อย่างมากมาย โดยกลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่ของเธอเป็นผู้นำเผด็จการทหาร

ในขณะเดียวกัน หมอดูชานซานิโบสร้างตัวตนบนอาชีพของหมอดูขึ้นมาในรูปแบบของผู้ที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความรู้ เนื่องจากเขาเรียนจบวิศวกรรมไฟฟ้ามหาวิทยาลัยอย่างกึ่งมีหลักการทำนายที่ชัดเจน โดยทำนายอนาคตผ่านลายนิ้วมือ และวัน เดือน ปีเกิดเป็นหลัก รวมถึงการทำนายดวงแบบตัวเลขตามหลักโหราศาสตร์เมียนมา ในอดีตหมอดูชานซานิโบเคยถูกจำคุกจากการเข้าร่วมการต่อต้านส่งผลให้กลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่ของหมอดูชานซานิโบเป็นผู้ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองต่อต้านผู้นำเผด็จการทหาร ซึ่งการสร้างตัวตนของหมอดูทั้งสองท่านนี้แตกต่างกันอย่างชัดเจน ส่งผลให้ผู้ที่มีความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์สามารถเลือกหมอดูที่มีอุดมการณ์ไปในทิศทางเดียวกับตนเองได้

3. การข้ามแดนของโหราศาสตร์เมียนมาระหว่างประเทศเมียนมาและประเทศไทย

3.1 จากไทยสู่เมียนมา : ความเชื่อโหราศาสตร์กับการข้ามแดน

การท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณกลายเป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งที่ชาวไทยและชาวต่างชาติต่างให้ความสนใจ และเป็นที่ยอมรับในขณะนี้ โดยศาสนา และความเชื่ออันเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ดึงดูดให้คนที่มีความเชื่อต่างเดินทางเข้าหาจุดศูนย์กลางเพื่อฟื้นฟูจิตวิญญาณจนเกิดเป็นศูนย์กลางของจิตวิญญาณขึ้น แม้ว่าบุคคลเหล่านี้จะอยู่ต่างแดนก็ตามที การท่องเที่ยวที่มุ่งแสวงหาจิตวิญญาณของแต่ละบุคคลอาจจะเชื่อมโยงกับศาสนาหรือไม่เชื่อมโยงกับศาสนา ซึ่งรวมถึงพิธีกรรม แบบแผนประเพณีที่มาจากศาสนา ตะวันออก เช่น ศาสนาพุทธ ศาสนาฮินดู

ในประเทศไทยการไหว้พระ 9 วัด และการท่องเที่ยวเชิงศาสนาถือได้ว่าเป็นกระแสการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณสามารถทำให้นักท่องเที่ยวคลายความกังวลต่อสิ่งที่เป็นนามธรรม และทำให้นักท่องเที่ยวเชื่อว่าการร่วมทำบุญทางศาสนาจะได้รับความคุ้มครองจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนเข้าไปอุปถัมภ์

โดยปัจจัยมาจากการโหยหาความสุขทางใจ โดยการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณสามารถแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ลักษณะที่หนึ่งคือ การท่องเที่ยวเชิงศาสนาเพื่อความสบายใจ ส่วนลักษณะที่สองคือ การท่องเที่ยวเชิงศาสนา เพื่อยกระดับจิต โดยมีคติความเชื่อที่ว่า การได้มาสักการะ ทำบุญ และบริจาคทาน จะนำความเป็นสิริมงคล มาสู่ตนเอง และครอบครัวจนทำให้เกิดความสบายใจ และคลายความเครียด การท่องเที่ยวเชิงศาสนาในสังคมไทยจึงถือเป็นหนึ่งในการท่องเที่ยวที่น่าสนใจเป็นอย่างมาก

ขณะเดียวกันคนไทยมีความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์มาตั้งแต่อดีต ซึ่งความเชื่อโหราศาสตร์ดำรงอยู่ในตัวตนของคนไทยเสมอมา แม้ว่าในประเทศไทยจะมีการใช้โหราศาสตร์ในการทำนายเหตุการณ์ในอนาคต เช่นเดียวกับประเทศเมียนมา แต่ทว่ากลับมีคนไทยบางส่วนเดินทางไปยังประเทศเมียนมา เพื่อดูดวงกับหมอดูชื่อดังเมียนมาด้วยเหตุผลหลายประการ ทั้งความไม่มั่นคงในอนาคต การผลิตซ้ำโหราศาสตร์เมียนมาในสังคมไทยผ่านการแปล และเรียบเรียงตำราโหราศาสตร์เมียนมาขึ้นมา การเปิดคอร์สเรียนโหราศาสตร์เมียนมา และการสร้างตัวตนของหมอดูเมียนมาผ่านสื่อไทยซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้ยกระดับโหราศาสตร์เมียนมาให้เป็นที่ยอมรับในสังคมไทย

ท่ามกลางหมอดูในประเทศเมียนมาที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก แต่หมอดูที่ได้รับการยอมรับจากคนไทยมากที่สุดคงหนีไม่พ้น “หมอดูอีที” ซึ่งชื่อเสียงของเธอไม่ได้โด่งดังด้วยตัวเองเพียงอย่างเดียว แต่เธอถูกยึดเยียดความเป็นผู้มีญาณ และบารมี ที่แลงมาด้วยชีวิตที่พิการจากสื่อในประเทศไทย

เธอถูกสื่อไทยยกย่องว่า หมอดูอีทีเป็นหมอดูหนึ่งเดียวในเอเชียที่สามารถหยั่งรู้และทำนายอนาคตได้อย่างแม่นยำ ถูกต้อง 80 - 90% เห็นได้จาก ฌวัณน์ อิศนไกรศิลปิน ที่กล่าวในรายการเรื่องจริงผ่านจอว่า “สำหรับตนนั้น หมอดูอีทีทำนายถูกต้อง 100 % และยืนยันว่าสิ่งที่หมอดูอีทีทำนายนั้นเป็นเหมือนบทพิสูจน์เมื่อเวลาผ่านไป” และสำนักข่าวไทยรัฐที่กล่าวว่า หมอดูอีทีมักจะใช้การทำนายเลขบนธนบัตรในกระเป๋าเงิน โดยใช้วิธีเพียงแค่นำมือไปจับที่กระเป๋าของผู้ที่มาใช้บริการมาเรียกศรัทธาจากบรรดาลูกค้าอยู่เสมอ นอกจากนั้นยังมี บริษัท กันตนา กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทผลิตรายการโทรทัศน์ในประเทศไทย ก็ได้นำเรื่องราวชีวิตประวัติของหมอดูอีทีมาถ่ายทอดและสร้างละครเรื่อง “คนเหนือโลก” ตอน “อีที....หมอดูมหัศจรรย์”

ความโด่งดัง และการสร้างตัวตนของหมอดูอีทีในสื่อไทยคือ แรงผลักดันให้คนไทยที่ยึดติดกับตัวบุคคลเดินทางข้ามพรมแดนเพื่อไปใช้บริการโหราศาสตร์กับหมอดูศักดิ์สิทธิ์บนพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์จนเกิดในลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณเห็นได้จากอดีตนายกรัฐมนตรียของไทยอย่าง ทักษิณ ชินวัตร ที่มักจะให้หมอดูอีทีทำนายพร้อมกับขอคำแนะนำอนาคตทางการเมือง และให้ช่วยแก้เคล็ดเสริมดวงให้กับตนหลายต่อหลายครั้ง อีกทั้งยังมีดารานักแสดงในวงการบันเทิงไทยจำนวนมาก เช่น มดดำ คชาภา, ปนัดดา วงศ์ผู้ดี, และดีเจบุ๊คโกะ เดินทางไปประเทศเมียนมาเพื่อดูดวงกับหมอดูอีที คนเหล่านี้ล้วนต้องการหาความแน่นอนบนความไม่แน่นอน ด้วยเหตุนี้ทำให้คนไทยจำนวนมากยอมลงทุนเดินทางเข้าหาความเชื่อโหราศาสตร์ และรับเอาความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ของประเทศเมียนมาเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในความเชื่อของตน ในทางกลับกันหากประเทศไทยไม่มีรากฐานความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ก็จะมีคนไทยจำนวนมากเดินทางไปยังประเทศเมียนมาเพื่อดูดวงกับหมอดูเมียนมา

3.2 จากเมียนมาสู่ไทย : ความเชื่อโหราศาสตร์เมียนมาที่ถูกทำให้กลายเป็นสินค้า

เมื่อผู้คนข้ามถิ่นย้ายมาในพื้นที่ใหม่ต่างเกิดความแปลกแยกในบริบททางสังคมที่ไม่คุ้นชิน ต่างเกิดความตึงเครียดบนพื้นที่ต่างแดนบุคคลเหล่านี้จึงต้องการสร้างบริบททางสังคมให้คล้ายคลึงกับบริบทเดิมที่ตนจากมาธุรกิจบางธุรกิจได้เล็งเห็นช่องทาง และโอกาสในการสร้างเม็ดเงินจากการโยกย้ายบริบทเดิมของคนข้ามถิ่นเป็นการผลิตซ้ำ และจำลองความเป็นบ้านบนพื้นที่ต่างแดน

แรงงานเมียนมาที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย พวกเขาไม่ได้นำพามาเพียงร่างกาย แต่ยังนำเอาภาษา ประเพณี วัฒนธรรม เข้ามาผลิตซ้ำบนพื้นที่จังหวัดระนอง และพวกเขายังสร้างความทรงจำร่วมกับนายพลองซานบนพื้นที่ข้ามพรมแดน ไม่เพียงเท่านั้นชาวกะเหรี่ยงยังได้พยายามสร้างพื้นที่ทางศาสนาในรูปแบบของตนเองบนพื้นที่สังคมไทย และได้ใช้พื้นที่ทางศาสนาเป็นเครื่องมือในการสร้างพื้นที่ทางสังคม ศาสนสถานและการจัดงานบุญ ในขณะเดียวกันแรงงานชาวไทยใหญ่ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยก็ได้มีการต่อรองเพื่อสร้างพื้นที่ทางสังคม และวัฒนธรรมให้กับตนเอง โดยมีการผลิตซ้ำความสัมพันธ์ทางสังคมกับบ้านเกิด รวมถึงชาวปะโอได้ใช้วัดหนองคำในการจัดงานวันชาติพันธุ์ปะโอ และได้ผลิตซ้ำความเป็นบ้านของตนเอง กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ของเมียนมาที่เคลื่อนย้ายเข้ามาดำรงชีวิตในสังคมต่างพยายามเรียกร้องสถาปนาความเป็นบ้านบนพื้นที่ต่างแดนในลักษณะที่แตกต่างกัน

ความเชื่อ วัฒนธรรม ภาษา และความเป็นตัวตนเดิมที่ติดมานี้ เป็นสิ่งที่เคลื่อนย้ายไปตามตัวบุคคลโดยมิได้ยึดติดอยู่กับเส้นเขตแดน เมื่อแรงงานเมียนมาเคลื่อนย้ายมายังเขตแดนไทย สิ่งเหล่านี้ย่อมเคลื่อนย้ายติดตัวตามแรงงานเมียนมาด้วย อย่างไรก็ตามที่แรงงานเมียนมาอพยพและเข้ามาทำงานในประเทศไทยย่อมรู้สึกว่ามีพื้นที่ในประเทศไทยไม่ใช่พื้นที่ของตน เนื่องจากการอาศัยอยู่ในประเทศไทยมีข้อจำกัดหลาย ๆ อย่าง และยังคงต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของประเทศไทย นอกจากข้อจำกัดต่าง ๆ แล้วยังมีวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และชีวิตความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน ถึงแม้ว่าประเทศไทย และประเทศเมียนมาจะมีภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ รวมถึงการมีพื้นฐานความเชื่อที่คล้ายคลึงกัน เช่น ความเชื่อเรื่องศาสนา ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ แต่สิ่งเหล่านี้ก็ไม่ได้ทำให้พวกเขารู้สึกว่าพื้นที่ในประเทศไทยเป็นพื้นที่ของตน ดังนั้นแรงงานเมียนมาจึงผลิตซ้ำ และจำลองความเป็นบ้านผ่านพื้นที่ต่าง ๆ

โดยมีการผลิตซ้ำ และการจำลองความเป็นบ้านผ่านกิจกรรมทางศาสนาเหล่านี้เป็นการจัดวางตัวตนให้ตัวเองดำรงอยู่บนพื้นที่ใหม่ได้อย่างคุ้นชิน และยังเป็น การเชื่อมต่อกับประเทศต้นทางอย่างเข้มข้น นอกจากนั้นยังมีการผลิตซ้ำความเชื่อ และจำลองความเป็นบ้านผ่านพื้นที่ทางการศึกษา โดยการส่งลูกหลานของตนไปยังโรงเรียนเมียนมาที่เปิดสอนในประเทศไทย ซึ่งเป็นพื้นที่ในการปลูกฝังภาษาวัฒนธรรมความเชื่อแบบเมียนมาให้กับลูกหลานของแรงงานเมียนมาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย

รวมถึงพื้นที่ทางเครือข่ายโทรศัพท์มือถือยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ช่วยให้แรงงานเมียนมาที่ทำงานในประเทศไทยสามารถผลิตซ้ำ และจำลองความเป็นบ้านบนพื้นที่ต่างแดนได้ เนื่องจากพวกเขาใช้โทรศัพท์มือถือเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารกับครอบครัวที่อาศัยอยู่ในประเทศเมียนมา รวมถึงยังใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างเครือข่ายทางสังคมของแรงงานเมียนมาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ซึ่งเครือข่ายทางสังคมที่แรงงานเมียนมาสร้างขึ้นนี้มีโทรศัพท์ที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการส่งสารระหว่างแรงงานเมียนมาด้วย

กันเอง ส่งผลให้แรงงานเมียนมาสามารถเชื่อมตนเองกับประเทศต้นทางได้ง่ายขึ้น แต่ทว่าการทำงานที่ใช้โทรศัพท์มือถือได้นั้น ย่อมต้องมีซิมมือถือที่เป็นกลไกในการเชื่อมโยงระหว่างโทรศัพท์มือถือกับเครือข่ายมือถือเข้าไว้ด้วยกัน

จากการที่แรงงานเมียนมาที่เข้ามายังประเทศไทยเป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทำให้แรงงานเมียนมากลายเป็นอีกหนึ่งกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในประเทศไทย เพราะการใช้จ่ายของแรงงานเมียนมาทำให้มีเม็ดเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจไทยเป็นจำนวนมาก โดยบริษัทค่ายมือถือ DTAC ได้เล็งเห็นความสำคัญของการติดต่อสื่อสารของแรงงานเมียนมา ส่งผลให้บริษัทค่ายมือถือ DTAC สร้างกลยุทธ์ทางการขายเพื่อแย่งพื้นที่ทางการตลาดในการเข้าถึงแรงงานเมียนมา โดยได้ใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงชาวเมียนมาอย่าง อ่องตู่ นักฟุตบอลชื่อดังชาวเมียนมา เข้ามาเป็นผู้นำเสนอสินค้าเพื่อส่งเสริมการขายท่ามกลางบุคคลเมียนมาที่มีชื่อเสียง บริษัท DTAC ยังได้นำความเชื่อโหราศาสตร์เข้ามาเป็นกลยุทธ์เพื่อดึงดูดกลุ่มแรงงานเมียนมา โดยใช้หมอดูชื่อดังเมียนมาอย่างชานซานิโบ ผู้เชี่ยวชาญด้านการดูดวงที่ใช้ลายมือและตัวเลขตามหลักโหราศาสตร์เมียนมา และมีประสบการณ์การดูดวงมากกว่า 30 ปี ได้ร่วมมือกันสร้างซิมที่มีชื่อว่า “LUCKY SIM” ขึ้นมา เพื่อจำหน่ายให้สำหรับแรงงานเมียนมาที่อยู่ในประเทศไทยโดยซิมดังกล่าวได้รับการตอบรับจากแรงงานชาวเมียนมาเป็นอย่างดีจนยืนยันได้ถึงความพยายามของแรงงานเมียนมาที่ต้องการใช้โหราศาสตร์ในรูปแบบเมียนมาบนพื้นที่ในประเทศไทยจนกลายเป็นลักษณะของความพยายามสร้างความเป็นบ้านบนพื้นที่ต่างแดน

การที่บริษัทค่ายมือถือ DTAC นำชานซานิโบมาเป็นผลิตภัณฑ์ในการส่งเสริมการขาย ยังสอดคล้องกับอุดมการณ์ทางการเมืองของแรงงานชาวเมียนมาที่ส่วนใหญ่มีอุดมการณ์ทางการเมืองในทิศทาง การต่อต้านรัฐบาลทหาร โดยบทบาททางการเมืองของชานซานิโบสอดคล้องกับอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรค NLD จนเขาได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรค NLD ที่นำโดยนางอองซานซูจี ผู้ซึ่งเป็นบุคคลที่แรงงานเมียนมาในประเทศไทยยกย่อง และเปรียบเธอเสมือนเป็นแม่ ยืนยันได้จากการเดินทางมาเยือนประเทศไทยในปี ค.ศ. 2012 และปี ค.ศ. 2016 ของเธอโดยมีแรงงานเมียนมาจำนวนมากมารอต้อนรับ และเขียนข้อความว่า "อยากกลับบ้าน" สะท้อนให้เห็นว่า แรงงานเมียนมาที่อพยพเข้ามาทำงานในประเทศไทยพวกเขาเหล่านี้ไม่ได้ต้องการอยู่ไทยไปตลอดชีวิต พวกเขาโหยหาและต้องการที่จะกลับบ้านที่เป็นบ้านที่แท้จริงของพวกเขา ซึ่งความหวังเดียวที่จะสามารถทำให้พวกเขาเหล่านี้ได้กลับบ้านก็คือ อองซานซูจี

อภิปรายผลการวิจัย

ความเชื่อโหราศาสตร์เมียนมามีอิทธิพลต่อสังคมเมียนมาเป็นอย่างมาก โดยการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในแต่ละช่วงเวลาได้สะท้อนการดำรงอยู่ของโหราศาสตร์ ทั้งกษัตริย์ และผู้นำเผด็จการทหารที่ได้นำความเชื่อโหราศาสตร์เข้ามาสร้างความชอบธรรมให้กับอำนาจของตนขณะนั้นประชาชนทั่วไปต่างก็นำความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์เข้ามาเป็นเครื่องมือตัดสินใจเรื่องราวต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

อย่างไรก็ดี ความเชื่อโหราศาสตร์เมียนมามีเพียงแต่จำกัดอยู่ในประเทศเมียนมาเพียงเท่านั้น แต่ยังมีลักษณะของการข้ามพรมแดนกันไปมาระหว่างดินแดนไทย และดินแดนเมียนมา แม้ว่าในประเทศไทย

นี่จะมีหมอดูเอกเช่นเดียวกับประเทศเมียนมา แต่ทว่ากลับมีคนไทยบางส่วนเดินทางไปยังดินแดนเมียนมา เพื่อดูดวงกับหมอดูชื่อดังเมียนมา Vukonic มองว่า ศาสนาและความเชื่อเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ดึงดูดให้คนที่มีความเชื่อต่างเดินทางเข้าหาจุดศูนย์กลางเพื่อฟื้นฟูจิตวิญญาณ จนเกิดเป็นศูนย์กลางของจิตวิญญาณขึ้น แม้ว่าบุคคลเหล่านี้จะอยู่ต่างแดนก็ตามที การท่องเที่ยวที่มุ่งแสวงหาจิตวิญญาณของแต่ละบุคคลอาจจะเชื่อมโยงกับศาสนาหรือไม่เชื่อมโยงกับศาสนา ซึ่งรวมถึงพิธีกรรม แบบแผนประเพณีที่มาจากศาสนาตะวันออก เช่น ศาสนาพุทธ ศาสนาฮินดู ท่ามกลางคนไทยที่มีการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในรูปแบบต่าง ๆ โดยโหราศาสตร์เมียนมายังก่อให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณโดยมีลักษณะของการข้ามพรมแดนเห็นได้จากการที่คนไทยเดินทางไปใช้บริการหมอดูฮินดู การเกิดการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณข้ามแดนของคนไทยมีปัจจัยมาจากการมีความเชื่อโหราศาสตร์ร่วมกัน การยกระดับโหราศาสตร์เมียนมาให้โด่งดังในสังคมไทย และการสร้างตัวตนของหมอดูฮินดูโดยสื่อไทย โดยสิ่งเหล่านี้เป็นแรงผลักดันให้คนไทยเดินทางข้ามแดนไปประเทศเมียนมา เพื่อท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณข้ามพรมแดน

ในขณะเดียวกัน ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ของประเทศเมียนมายังข้ามพรมแดนมายังประเทศไทยในรูปแบบของหมอดูที่ถูกทำให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ในการนำเสนอสินค้าให้กับแรงงานเมียนมาที่ทำงานในประเทศไทย Arjun Appadurai มองว่า เมื่อผู้คนข้ามถิ่นย้ายมาในพื้นที่ใหม่ ต่างเกิดความแปลกแยกในบริบททางสังคมที่ไม่คุ้นชิน ต่างเกิดความตึงเครียดบนพื้นที่ต่างแดนบุคคลเหล่านี้จึงต้องการสร้างบริบททางสังคมให้คล้ายคลึงกับบริบทเดิมที่ตนจากมาธุรกิจบางธุรกิจได้เล็งเห็นช่องทาง และโอกาสในการสร้างเม็ดเงินจากการโยกย้ายบริบทเดิมของคนข้ามถิ่นเป็นการผลิตซ้ำและจำลองความเป็นบ้านบนพื้นที่ต่างแดน เช่นเดียวกับแรงงานเมียนมาที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยก็มีความต้องการสร้างความเป็นบ้าน และได้สร้างสถานะความเป็นบ้านในสังคมไทยด้วยรูปแบบต่าง ๆ แม้ว่าความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ในสังคมจะมีการใช้ศาสตร์ในรูปแบบเมียนมา แต่ความแตกต่างทางด้านภาษา และตัวตนของหมอดู ได้กลายเป็นช่องว่างให้โหราศาสตร์เมียนมาถูกเรียกร่องการใช้บริการโดยแรงงานเมียนมาในสังคมไทย ขณะเดียวกันบริษัท DTAC ที่ได้นำหมอดูชานซานิโบชาวเมียนมาเข้ามาเป็นกลยุทธ์ในการขายซิมให้กับแรงงานเมียนมา ได้ตอบรับกับอุดมการณ์ทางโหราศาสตร์เมียนมา นอกจากนั้น ตัวตนของหมอดูเมียนมาที่บริษัท DTAC นำมาโปรโมทซิมนั้นยังสอดคล้องกับอุดมการณ์ทางการเมืองของแรงงานเมียนมา จนกล่าวได้ว่า อิทธิพลของโหราศาสตร์เมียนมาส่งผลต่อความเชื่อข้ามพรมแดนระหว่างสังคมเมียนมาสู่สังคมไทยได้อย่างรวดเร็ว และง่ายดาย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา อาจพิจารณานำแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณเข้ามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจพิจารณานำความเชื่อเชิงโหราศาสตร์ มาพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนหรือสิ่งของอื่น ๆ ตามความ

เหมาะสมในเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างรายได้และ/หรือเพื่อเตือนสติในการดำเนินชีวิตของประชาชน/ชุมชน
ให้กับผู้สนใจ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ ความเชื่อ และผู้คนที่ มีลักษณะของการข้าม
แดน เนื่องจากเป็นหนึ่งในพื้นที่ศึกษาสำคัญ และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์

บรรณานุกรม

- กฤษณะ โชติสุทธิ. (2560). อองซาน: ความทรงจำร่วมของแรงงานเมียนมาในจังหวัดระนอง. *Walailak Abode of Culture Journal*. 17(2). 49-74
- ขวัญชีวัน บัวแดง. (2555). พระสงฆ์และชุมชนพุทธศาสนาข้ามแดนไทย – เมียนมา: พื้นที่ศาสนาและ
อธิปไตย. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. 24(1-2). 287-314
- คมชัดลึก. (23 ต.ค. 2555). ตะลุยเมียนมาร์ไปกับ'หมอดูอีที'. *คมชัดลึก*. แหล่งที่มา:
<https://www.komchadluek.net/entertainment/143006>. สืบค้นเมื่อ 11 ก.ย. 64.
- จริมา อุปรานูเคราะห์. (2557). 'ไหว้พระ 9 วัด': การท่องเที่ยวและผลกระทบต่อทรัพยากรวัฒนธรรม
วิทยานิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชัยวัฒน์ ปะสุนะ. (2562). สงครามเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 ในจดหมายเหตุเมียนมา.
วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
7(2). 149-174
- ดุยกภาค ปรีชารัช. (2564). วิเคราะห์เหตุปัจจัย ทำไมเมียนมาย้ายเมืองหลวง จาก “ย่างกุ้ง” ไป
“เนปีดอว์”. แหล่งที่มา: https://www.silpa-mag.com/history/article_65062.
สืบค้นเมื่อ 6 ส.ค. 64.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2559). 'ออง ซาน ซูจี' ถึงไทยแล้ว เตรียมพบแรงงานเมียนมา ที่ 'ตลาดทะเลไทย'
เย็นนี้. แหล่งที่มา: <https://www.thairath.co.th/content/645041>. สืบค้นเมื่อ 1 ต.ค. 64.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2560). ไม่ต้องรู้วันเดือนปีเกิด! ย้อนประวัติหมอดูอีที ผู้ทำนายอนาคต
ด้วยกระดาษและปากกา. แหล่งที่มา: <https://www.thairath.co.th/news/1065560>.
สืบค้นเมื่อ 11 ก.ย. 64.
- ประชาไท. (2553). พม่าเปลี่ยนธงชาติ-สัญลักษณ์และชื่อประเทศใหม่. *ประชาไท*.
แหล่งที่มา: <https://prachatai.com/journal/2010/10/31601>. สืบค้นเมื่อ 1 ส.ค. 64.
- ประเมศร์ พิชญ์พันธ์เดชา. (2561). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงศาสนาของเกาะฮองกงที่มีอิทธิพลต่อ
นักท่องเที่ยวชาวไทย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- พระศรีสังข์ม ชยานุวัฑฒ (ธนาวงษ์). (2561). การท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา : รูปแบบและเครือข่ายการ
จัดการท่องเที่ยวของวัดในสังคมไทย. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย.
- วาทีณี บุญชะลิกษี และคณะ. (2559). ความผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของแรงงานข้ามชาติเมียนมา
ในประเทศไทย : กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร. รายงานผลการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหิดล
- วาสนา ละอองปลิว. (2549). ความสัมพันธ์ทางสังคมวัฒนธรรมข้ามพรมแดน กรณีศึกษาชาวไทยใหญ่ใน
พื้นที่ชายแดนไทย-เมียนมา. รายงานการวิจัย. สำนักงานคณะกรรมการกระทรวงวัฒนธรรม.
- วิลาสินี โสภภาพลและจักรพันธ์ ชัดชุ่มแสง. (2562). งานบุญข้ามถิ่น : การจัดวางตัวตนใหม่และการ
ต่อรองของแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมาในจังหวัดขอนแก่น.
- วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี. 6(1).95-112
- ศิลปวัฒนธรรม. (2564). การสร้างเมือง ‘มณฑลเลย’ กับตำนานความสยดสยองของธรรมเนียมเมียนมา.
แหล่งที่มา: https://www.silpa-mag.com/history/article_44100. สืบค้นเมื่อ 1 ต.ค. 64.
- สุนทร ค่ายอด และสุทธิพงษ์ พัฒนวิบูลย์. (2561). ปะโอ ข้ามแดนในเมืองเชียงใหม่.
วารสารช่วงพญา. 13. 164-189
- สุรศักดิ์ ศิลาวรรณา. (2550). การท่องเที่ยวและการเผยแพร่พระพุทธศาสนา บทบาทของวัดในเขต
กรุงเทพ มหานคร กรณีศึกษา วัดบวรนิเวศวิหาร และวัดเบญจมบพิตรดุสิตฯ.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สยามดวงอะคาเดมี. (2562). คอร์สเรียน โหราศาสตร์เมียนมา (เบื้องต้น) โหราศาสตร์อังกะวิชาธาตุ
ระบบพ่อครูดวงสุริยะเนตร. สยามดวงอะคาเดมี.
แหล่งที่มา: <https://www.siamduangacademy.com/courses>. สืบค้นเมื่อ 13 ก.ย. 64.
- อดิสร เกิดมงคล. (2551). รายงาน : แรงงานเมียนมากับการใช้โทรศัพท์มือถือ.
แหล่งที่มา: <https://prachatai.com/journal/2008/11/18946>. สืบค้นเมื่อ 13 ก.ย. 64.
- อรวิ แดงมีแสง. (1 มี.ค. 2557). หมอดูพม่าฟันธงไม่มีรัฐประหารชัวร์!. แหล่งที่มา:
<https://www.komchadluek.net/news/politic/179966>. สืบค้นเมื่อ 9 ก.ย. 64. Kravel-on-
Appadurai, A. (1990). Disjuncture and Difference in the Global Cultural Economy. *Theory, Culture & Society*. 7(2-3). 295-310. <https://doi.org/10.1177/026327690007002017>
- Dtac Myanmar 3107 (๒๕๖๑). **အချစ်ရေး၊ ငွေကြေးနဲ့ အလုပ်အကိုင် ကံကောင်းချင်ရင်
မြန်မာနာမည်ကြီး ဗေဒင်...** [Image attached]. แหล่งที่มา: <https://bit.ly/3f3vu8U>. สืบค้นเมื่อ
19 ต.ค. 64
- Duncan, S. (n.d.). *Astrology, Fortune Telling, Numerology and Yadayah Chai as practiced
by Myanmar Rulers*. แหล่งที่มา: <https://bit.ly/31pSHLu>. สืบค้นเมื่อ 4 ก.ย. 64.
- Frontiermyanmar.(2017). ET: Gifted since childhood with ‘supernatural power’.
Frontiermyanmar. แหล่งที่มา: <https://bit.ly/3F0DRtx>. สืบค้นเมื่อ 12 ก.ย. 64.

Godrej, D. (2008). A short story of burma. *New Internationalist*.

แหล่งที่มา: <https://newint.org/features/2008/04/18/history/>. สืบค้นเมื่อ 12 ส.ค. 64.

kravel-on. (2558). รู้จัก 'ซาน ซานีโบ' หมอคูชื่อดังของเมียนมา. *Kravel-on-kravel-on*.

<https://www.kravel-on.com/san-zarni-bo/> สืบค้นเมื่อ 1 ส.ค. 64.

Lazee. (2019). A visit to San Zarni Bo. *lazytips.wordpress*.

แหล่งที่มา: <https://bit.ly/3Syjav2>. สืบค้นเมื่อ 19 ก.ย. 64.

Nay Thiha, (2563). **วงศ์มณีแวะတွံဇာဏီဘို**. แหล่งที่มา:

<https://www.myanmoreplus.com/2020/01/fate-and-the-future/>. สืบค้นเมื่อ 19 ส.ค. 64

Mehden, F. V. (1961). Buddhism and Politics Burma. *The Antioch Review*. 21(2). 166-

175. doi:10.2307/4610325

Polyplus Entertainment. (2563). **ตัวแม่หมอดูตาทิพย์ "มะตี้ตี" ทายาทหมอดูอิที กับคำ**

ทำนายสุดท้าย [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=gbrorPeAOMo>

สืบค้นเมื่อ 11 ก.ย. 64.

San Zarni Bo **ဝံ-ဇာဏီဘို**. (2562). **အင်္ဂါသားသမီးများအတွက်**

တစ်ပတ်တာကောတတမ်းလက်ဆောင်နှင့် MPT,Telenor,Ooredoo... [Video]. แหล่งที่มา:

<https://www.facebook.com/watch/?v=416105138959396>. สืบค้นเมื่อ 18 ส.ค. 64

Smith, M., & Kelly, C. (2006a) Holistic Tourism: Journeys of the Self?. *Tourism Recreation*

Research. 31(1). 15-24. DOI:10.1080/02508281.2006.11081243

Taylor, R. H. (2550). การจัดระเบียบสังคมใหม่ตามหลักเหตุผลของรัฐ ค.ศ. 1825-1942. **รัฐในเมียนมา**.

(103-104). กรุงเทพมหานคร: Toyota Thailand Foundatton.

Vukonic, B. (1996). *Tourism and religion*. Pergamon: Oxford.

Zon pann pwint. (2015). **Is the election result written in the stars?**. *myanmartimes*.

แหล่งที่มา: <https://bit.ly/3HoXhcj>. สืบค้นเมื่อ 19 ก.ย. 64.

ရေစကြို အရှင်ဇော်က. (မ.ပ.ပ.). **ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ စာပေရောင်ခြည်ကျောင်း**.